

วิธีดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษากระบวนการบริหาร งานนิเทศการฝึกสอนของหัวหน้าหน่วยนิเทศการฝึกสอนในมหาวิทยาลัย ในด้านที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการวางแผนงาน กระบวนการจัดองค์การ กระบวนการความเป็นผู้นำ กระบวนการควบคุมงาน และกระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อต้องการทราบว่า หัวหน้าหน่วยนิเทศการฝึกสอนได้ปฏิบัติงานทั้ง 5 กระบวนการมากน้อยเพียงใด มีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานอย่างไร ในบทนี้จะได้เสนอวิธีดำเนินการวิจัย โดยกล่าวถึงกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ลักษณะของแบบสอบถาม และการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งจะได้อธิบายเป็นขั้น ๆ ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่คณะครูศาสตร์ หรือคณะศึกษาศาสตร์ในมหาวิทยาลัย 8 แห่งคือ

1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
4. มหาวิทยาลัยรามคำแหง
5. มหาวิทยาลัยศิลปากร
6. มหาวิทยาลัยขอนแก่น
7. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
8. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

โดยแบ่งประชากรออกเป็น 3 กลุ่มคือ

1. ผู้บริหาร ได้แก่บุคคลที่ดำรงตำแหน่งคณบดีและรองคณบดีฝ่ายวิชาการของคณะครุศาสตร์หรือคณะศึกษาศาสตร์ ที่ส่งนักศึกษาออกฝึกสอนในมหาวิทยาลัย 8 แห่ง รวมจำนวนทั้งสิ้น 16 คน โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง

2. หัวหน้าหน่วยนิเทศก์การฝึกสอน ได้แก่อาจารย์ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในฐานะหัวหน้าหน่วยนิเทศก์การฝึกสอนของคณะครุศาสตร์หรือคณะศึกษาศาสตร์ทุกคนในมหาวิทยาลัย 8 แห่ง ที่ส่งนักศึกษาออกฝึกสอน โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่างมีจำนวน 8 คน

3. อาจารย์นิเทศก์ ได้แก่อาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการนิเทศ ของคณะครุศาสตร์หรือคณะศึกษาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยทั้ง 8 แห่ง ที่ส่งนักศึกษาออกฝึกสอน จำนวนมหาวิทยาลัยละ 15 ท่าน สำหรับคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีอาจารย์นิเทศก์ 15 ท่าน ใช้เป็นประชากรทั้งหมด ส่วนมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างประชากรแบบง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากรทั้งหมดมาแห่งละ 15 ท่าน เพื่อให้จำนวนประชากรแต่ละแห่งเท่าเทียมกัน เป็นจำนวนอาจารย์นิเทศก์ทั้งสิ้น 120 คน

รวมกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้นจำนวน 144 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสำรวจความคิดเห็น สร้างขึ้นในรูปแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยอาศัยการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา เอกสาร วารสาร และงานวิจัย ประกอบกับการสัมภาษณ์บุคคลที่มีประสบการณ์ ทักษะเกี่ยวกับการบริหารงานคณาจารย์นิเทศการฝึกสอน และหลักกระบวนการนิเทศของเบน เอ็ม แฮร์ริส (Ben M. Harris) มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม เมื่อสร้างเสร็จแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเสนอบริการผู้ควบคุมการวิจัยแก้ไข แล้วจึงนำไปให้ครูทรงคุณวุฒิ ที่มีผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารงานนิเทศการฝึกสอนตรวจสอบเพื่อปรับปรุง

แก้ไข ผู้ทรงคุณวุฒิคือบุคคลดังต่อไปนี้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บัณฑิต บุญจิตราภัย หัวหน้าภาควิชาบริหาร การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
3. อาจารย์ ดร.พิมพ์ใจ ภิบาลสุข รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญญา ประไพตระกูล ประธานกรรมการ ประสภ- การวิชาชีพ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฉวีวรรณ นาระศล หัวหน้าภาควิชาการมัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิ่งฟ้า สิ้นธุวงษ์ อาจารย์ภาควิชาการมัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
7. ดร.สุนทร โคตรบรรเทา อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร- วิโรฒประสานมิตร

หลังจากได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องแล้ว จึงทำการปรับปรุงแก้ไขแบบ สอบถาม และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาขอความเห็นชอบ และจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับ สมบูรณ์

ลักษณะของแบบสอบถาม

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามที่ใช้

เป็นแบบตรวจสอบ (Check List)

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานนิเทศการฝึกสอนของหัวหน้าหน่วยนิเทศการฝึกสอนในมหาวิทยาลัย โดยแบ่งออกเป็น 5 กระบวนการคือ

กระบวนการวางแผนงาน	มีจำนวน 9 ข้อ	คิดเป็นร้อยละ 20
กระบวนการจัดองค์การ	มีจำนวน 9 ข้อ	คิดเป็นร้อยละ 20
กระบวนการความเป็นผู้นำ	มีจำนวน 9 ข้อ	คิดเป็นร้อยละ 20
กระบวนการควบคุมงาน	มีจำนวน 7 ข้อ	คิดเป็นร้อยละ 15.56
กระบวนการประเมินผลงาน	มีจำนวน 11 ข้อ	คิดเป็นร้อยละ 24.44

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบอัตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แต่ลดข้อมีน้ำหนักให้เลือก 4 ระดับคือ ปฏิบัติเป็นที่พอใจอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ปฏิบัติเป็นที่พอใจอยู่ในเกณฑ์มาก ปฏิบัติเป็นที่พอใจอยู่ในเกณฑ์น้อย ปฏิบัติเป็นที่พอใจอยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด และไม่มีการปฏิบัติเลย โดยให้คะแนนเป็น 4, 3, 2, 1 และ 0 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open End) เป็นคำถามที่มุ่งถามปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับกระบวนการวางแผนงาน กระบวนการจัดองค์การ กระบวนการความเป็นผู้นำ กระบวนการควบคุมงาน และกระบวนการประเมินผล เพื่อให้ผู้ตอบระบุปัญหาและอุปสรรคตามกระบวนการต่าง ๆ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เสร็จแล้ว ได้นำหนังสือจากหัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงคณบดีคณะครุศาสตร์หรือคณะศึกษาศาสตร์ ทุกคณะที่ส่งนักศึกษาออกฝึกสอนในมหาวิทยาลัย 8 แห่ง เพื่อขอความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกแก่อาจารย์นิเทศก์ทุกคน และไปเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตัวเองทุกมหาวิทยาลัย ยกเว้นมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้ส่งไปทางไปรษณีย์ แต่มีผู้รับมอบหมายให้แจกและรวบรวมแบบสอบถามส่งคืนให้ผู้วิจัย เริ่มส่งและแจกแบบสอบถามแก่ผู้ตอบแบบสอบถามตั้งแต่วันที่ 17 มกราคม 2523 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนมามีจำนวน 137 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.14 ของจำนวนที่ส่งไป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ผู้บริหาร จำนวน 16 ฉบับ ได้รับคืน 15 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.75

หัวหน้าหน่วยงานนิเทศก์การฝึกสอน จำนวน 8 ฉบับ ได้รับคืน 8 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

อาจารย์นิเทศก์ จำนวน 120 ฉบับ ได้รับคืน 114 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.00

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ค่าตอบจากแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตามลักษณะของแบบสอบถามดังต่อไปนี้

1. แบบรายการตรวจสอบ ดำเนินการวิเคราะห์ดังนี้
 - 1.1 แจกน้ำหนักความถี่ของแต่ละตัวเลือกในข้อคำถาม
 - 1.2 หาค่าร้อยละ
 - 1.3 นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง
2. แบบมาตราส่วนประมาณค่า ดำเนินการวิเคราะห์ดังนี้
 - 2.1 แจกน้ำหนักความถี่ของแต่ละระดับความคิดเห็น
 - 2.2 กำหนดค่าน้ำหนักของแต่ละมาตรา (Arbitrary Weight) โดยให้
 - 4 มีน้ำหนัก เท่ากับมีการปฏิบัติ เป็นที่พอใจอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด
 - 3 มีน้ำหนัก เท่ากับมีการปฏิบัติ เป็นที่พอใจอยู่ในเกณฑ์มาก
 - 2 มีน้ำหนัก เท่ากับมีการปฏิบัติ เป็นที่พอใจอยู่ในเกณฑ์น้อย

- 1 มีน้ำหนัก เทากับมีการปฏิบัติ เป็นที่พอใจอยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด
 0 มีน้ำหนัก เทากับมีการปฏิบัติไม่เป็นที่พอใจหรือไม่มีการปฏิบัติเลย

2.3 หากค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เพื่อให้พิจารณาความเห็นของประชากร ได้ชัดเจน
 ผู้วิจัยได้แบ่งความเห็นเป็น 5 ระดับดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 3.51-4.00 หมายถึงมีการปฏิบัติ เป็นที่พอใจ อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึงมีการปฏิบัติ เป็นที่พอใจ อยู่ในเกณฑ์มาก
 ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึงมีการปฏิบัติ เป็นที่พอใจ อยู่ในเกณฑ์น้อย
 ค่าเฉลี่ย 0.51-1.50 หมายถึงมีการปฏิบัติ เป็นที่พอใจ อยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 0.00-0.50 หมายถึงมีการปฏิบัติไม่เป็นที่พอใจหรือไม่มีการปฏิบัติเลย

2.4 หากค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. แบบปลายเปิด ผู้วิจัยได้สรุปปัญหาและอุปสรรคที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน แล้วจัดไว้เป็นกลุ่ม ๆ ของแต่ละกระบวนการ จากความคิดเห็นของประชากร ทั้ง 3 กลุ่มรวมกัน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติดังนี้

1. หากการ อยละ (Percentage) ของความถี่ของคำถามแต่ละข้อ โดยใช้สูตร

ดังนี้

$$\text{ร้อยละของข้อใด} = \frac{\text{ความถี่ของข้อนั้น}}{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม}} \times 100$$

2. หาค่าเฉลี่ยน้ำหนักของความคิดเห็นของประชากรโดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fX}{N}$$

\bar{X} = ค่าเฉลี่ย (Mean)

$\sum fX$ = ผลบวกของผลคูณระหว่างคะแนนกับความถี่

N = จำนวนผู้ให้ข้อมูล¹

3. หาค่าการกระจายของน้ำหนักคำตอบ ใช้ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum fX^2}{N} - \left(\frac{\sum fX}{N}\right)^2}$$

$\sum fX$ = ผลบวกของผลคูณระหว่างคะแนนกับความถี่

$\sum fX^2$ = ผลบวกของผลคูณระหว่างคะแนนยกกำลังสองกับความถี่

N = จำนวนผู้ให้ข้อมูล²

ศูนย์วิทยพัทยากร

¹ ประคอง กรรณสูตร, สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู, พิมพ์ครั้งที่ 4. (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2517), หน้า 40.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 51.